

Georadar til utenomhus BIM Prinsipper og praktisk anvendelser

Andreas Haugbotn, 3Dkoordinator i Vianova Plan og Trafikk

KONFERANSE 2015
“LØFTER BAE-NÆRINGEN”

Dagens agenda;

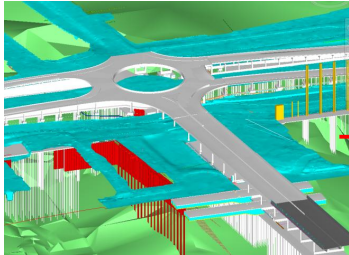
- Hva er georadar?
- Bruksområder
- Prosjekterende sin hverdag
- Eksempler fra prosjekter

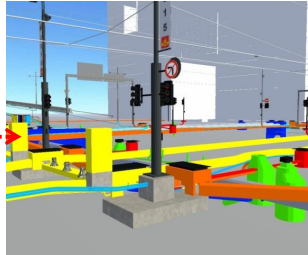
GeoScan

Hva er likheten mellom BIM og Samferdsel?

Eksisterende situasjon modelleres: Grunnlagsmodeller

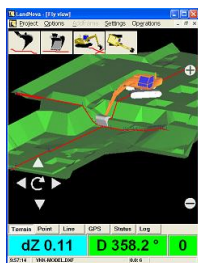
Nye tiltak modelleres: Fagmodeller

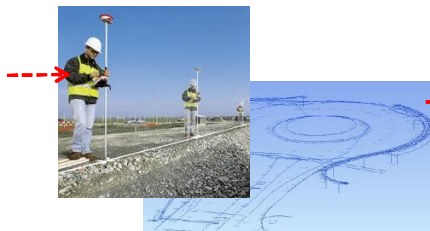
Beslutningsprosesser: Tverrfaglig modell / presentasjonsmodeller

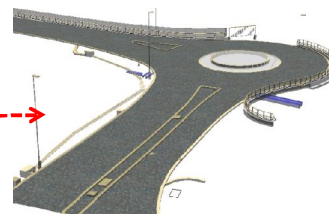
Entreprenør bygger etter fag- og grunnlagsmodeller: Maskinstyring

Godkjente endringer måles inn av entreprenør for oppdatering av fagmodellene til «som utført»

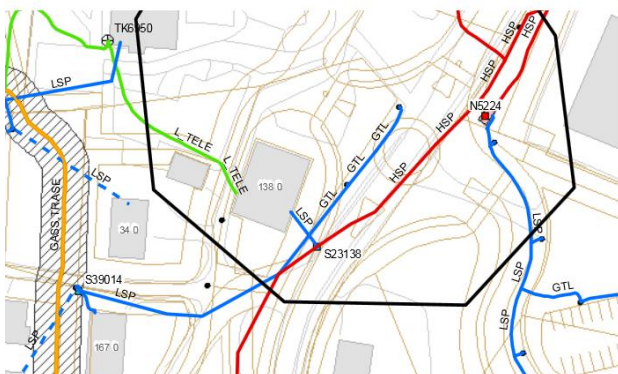
Data til FDV hentes fra som utført fagmodell

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Påliteligheten til kartadata under bakken er liten

Lyse leverer viktig infrastruktur som må fungere godt alltid. Med rette tiltak kan vi unngå at det oppstår situasjoner med person- eller materielskader.

Derfor er det viktig at alle som skal igangsette gravearbeid sender inn gravemelding - før arbeidet påbegynnes. Da sender vi deg et kart som viser hvor alle kjente kabler og rør i bakken går, slik at dere kan planlegge og utføre gravearbeid uten fare for liv, helse, materiell og eiendom.

Dersom kartet viser at det er kabler eller rør der du skal grave, så bør du få utført en gratis påvisning av hvor kablene nøyaktig ligger.

Av ulike årsaker kan kabler ligge i en noe annen trasé enn det kartet viser. Den som mottar påvisning av kabler skal være tilstede under påvisning, og forsikre seg om at en forstår betydningen av merkingen. I tillegg må påvisningsmerker sikres, så de ikke forsvinner.

NB! Det skal ikke graves med maskin nærmere enn en meter fra påvisningsmerke. Nedsetting av påler, jernstenger og lignende skal ikke gjøres for nært kabler og rør i grunnen. Regelen er tre meter fra påvisningsmerket.

Bestilling av gravemelding og påvisning gjøres via skjema på: lysenett.no

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Hvordan virker en georadar?

- GPR, ground penetrating radar
- Relativ måling av bakkens refleks av radiobølger
- Tilsvarer virkemåten til ekkolodd
- Trenger ekstern posisjoneringstjeneste
- Må ha terrengoverflaten beskrevet for absolutt posisjonering
- Dybde og presisjon er avhengig av frekvens

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Fordeler med georadar

- Gravefri
- Kontinuerlig registrering av data
- Jord og fjellag med tykkelse ned til ca 0.1m kan kartlegges
- Eneste teknologi som kan lokalisere ikke-metalliske gjenstander, som for eksempel glassfibertanker, PVC rør og optiske kabler
- Tilpasninger til dybde
- Nye teknologier øker anvendelsen

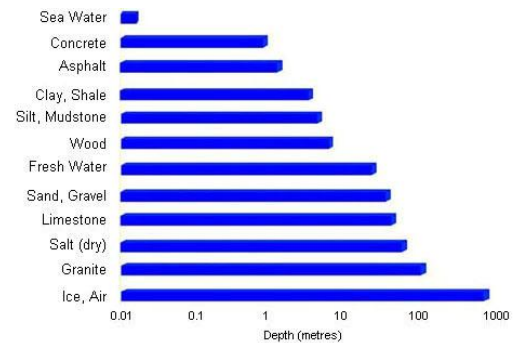
NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

«Hvor dypt ser jeg?»

GPR er avhengig av hvilket medium undersøkelsen gjelder;

- Tørre masse som sand ser 10-20m ned i bakken
- Leire ser ut som fjell
- Frekvensavhenging;
  - høyfrekvent gir høy presisjon, men grunne undersøkelser
  - Lavfrekvent gir lav oppløsning og vanskeligere tolkning
- Styrken av signalet er begrenset av myndigheter for å ikke påvirke TV og radio osv.

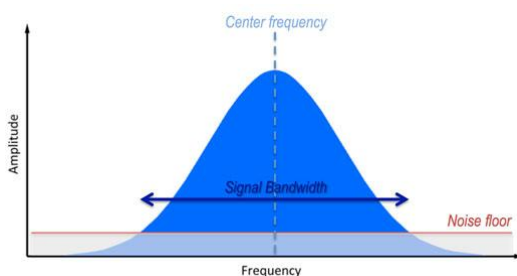
NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

VIANOVA

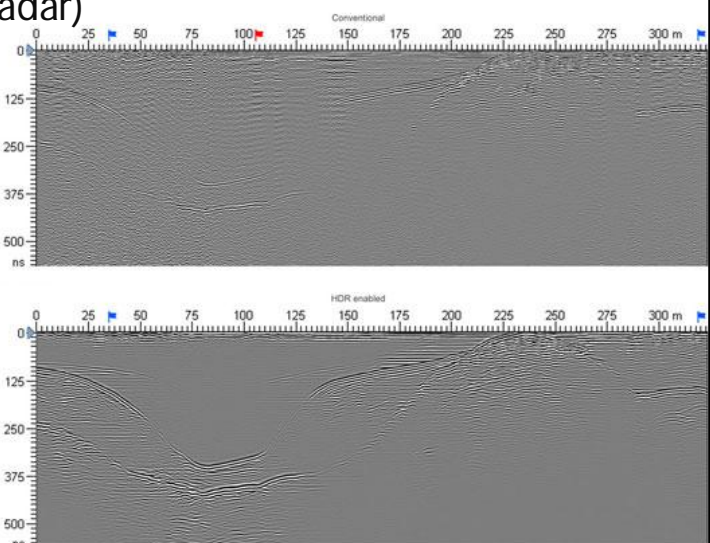
Type georadarer og leverandører

For å kompensere for utfordringene;

- Redusere signal/støy forholdet
- Multistep frekvenser
- Flere parallelle sensorer (3D radar)

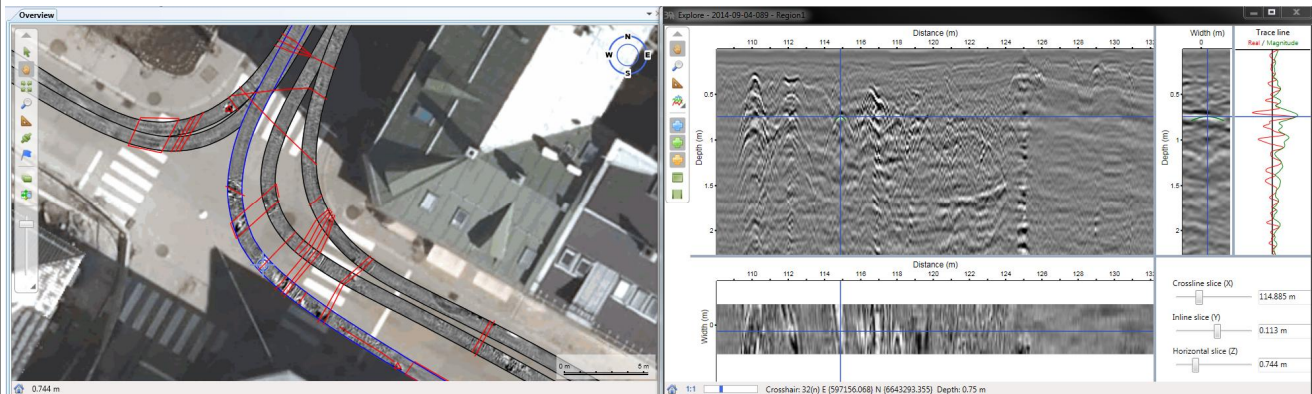

NOVAPOINT BRU

Tolkning og usikkerhet

- Manuell tolkning
- Krever erfaring og utvikling
- Bedre kvalitet med et manus (?)

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Bruksområder

- Arkeologi
- Gruvedrift
- Lufthavner
- Etterforskning og politi-arbeider
- Militære
- Utdanning og forskning
- Grunnundersøkelser
  - Lag i grunnen
- Vegoverbygning
- Masseuttak

=> Praktiske eksempler,
primært der man har fått fasitmålinger

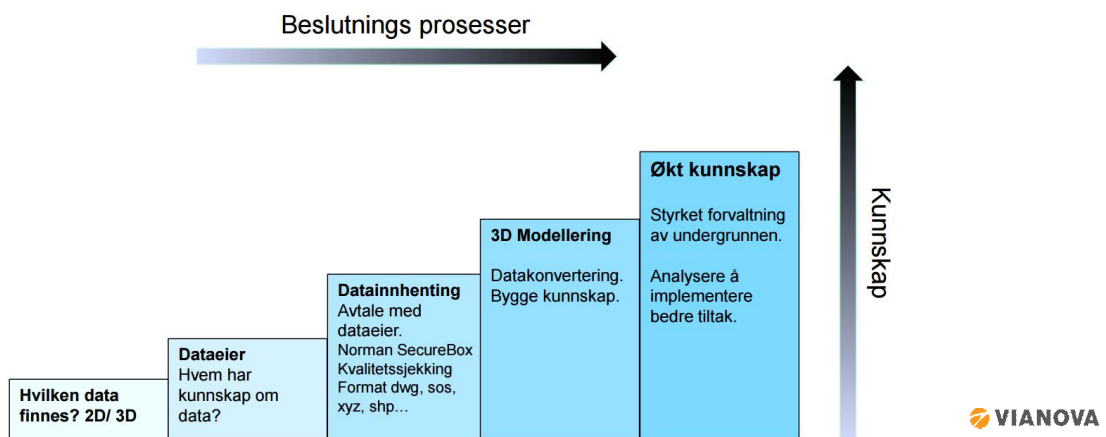
NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Case#1 Infrastruktur under bakken

Undergrunnsprosjekt

Hovedmål: «Lage et pilotprosjekt i 3D
over et eller flere mindre områder i Oslo.»

Undergrunnsprosjektet; Tullinløkka

Utfordringen:

Finne rør og ledninger mm. under Oslo

Med dm nøyaktighet mellom høye hus

Raskt og uten å grave

Svaret;

Fler frekvent GPR

Høy presisjon GPS

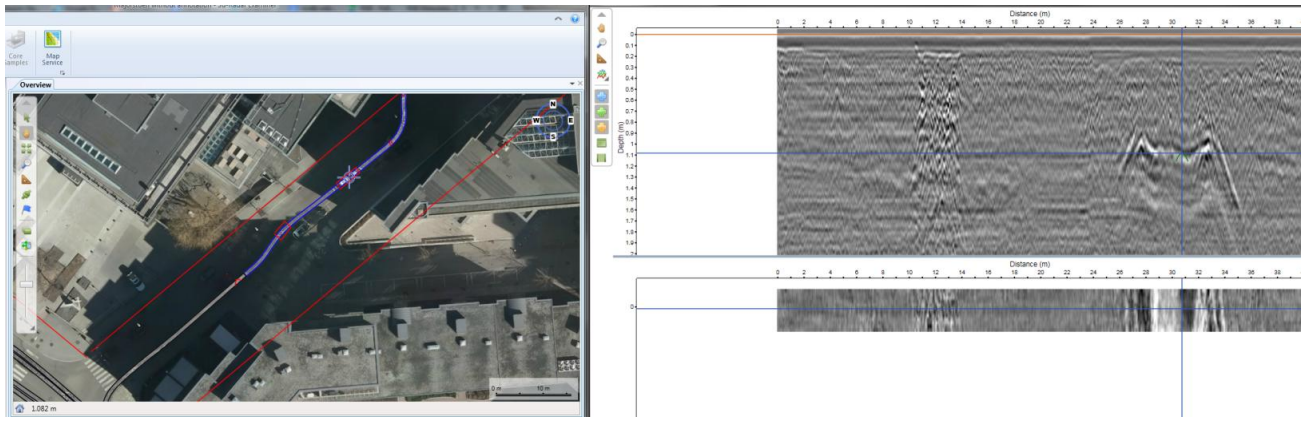
Bakkekoblet GPR

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

VIANOVA

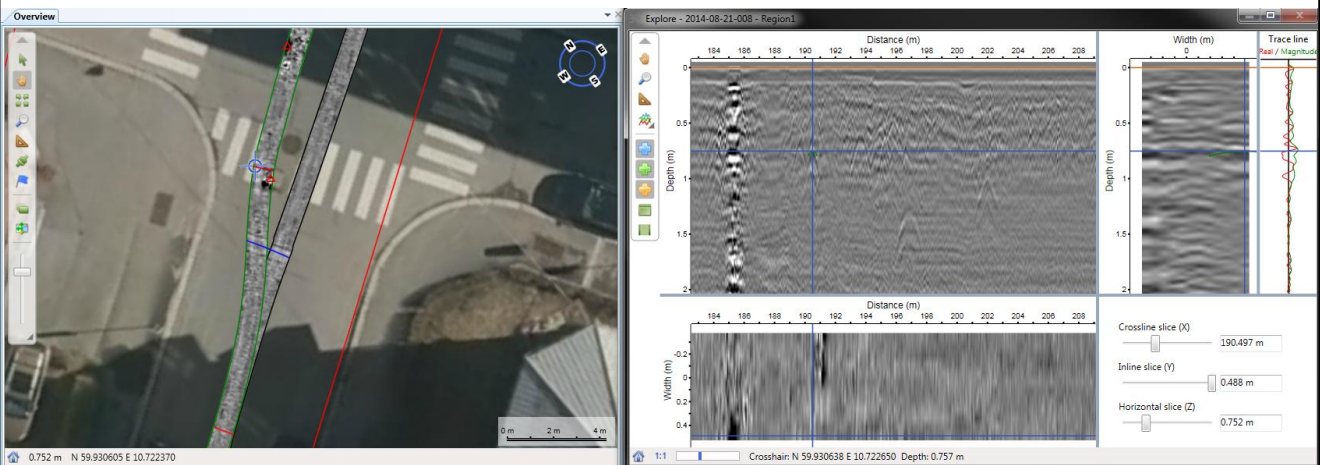
Rådata: Tolkning og usikkerhet

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Rådata: Tolkning og usikkerhet

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

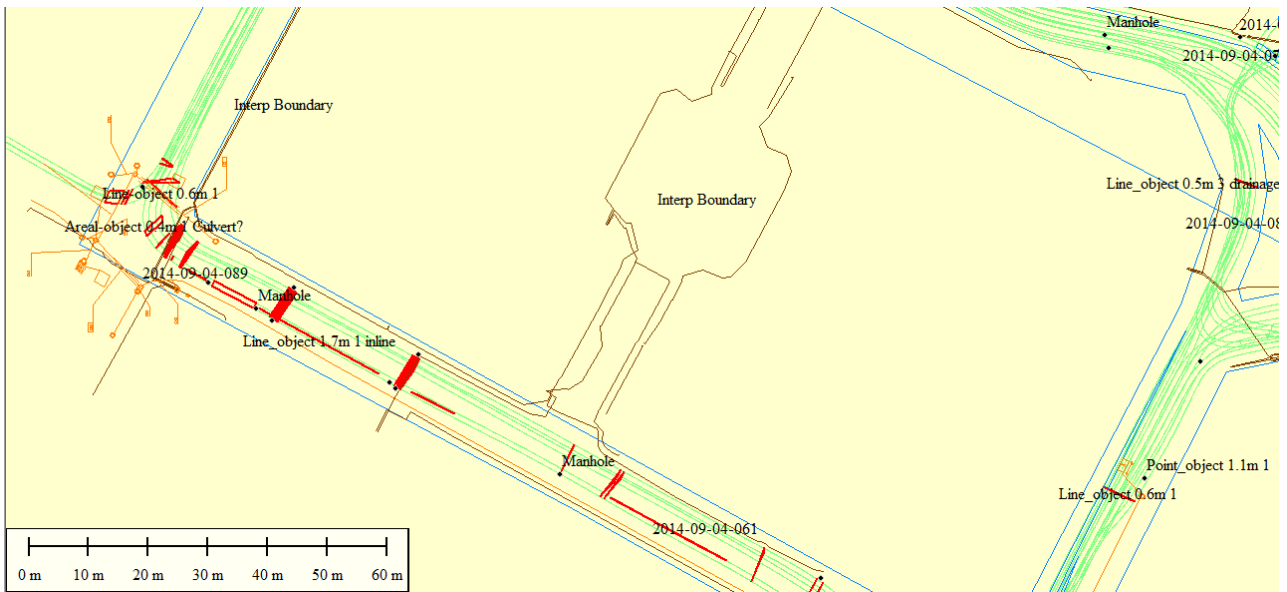
Undergrunnsprosjektet; Hva fant man?

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Undergrunnsprosjektet; Hva fant man?

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

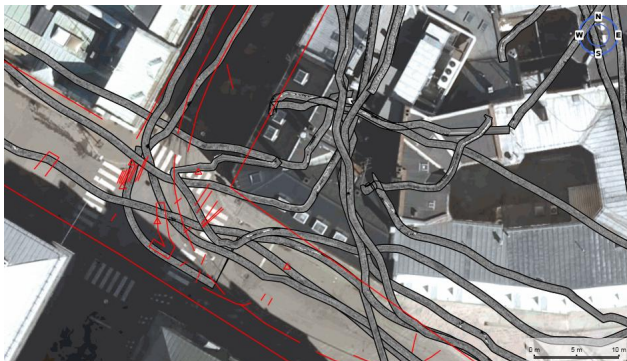

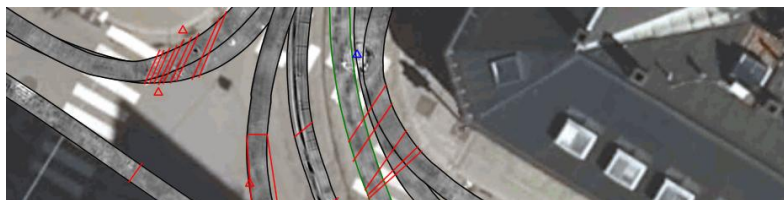
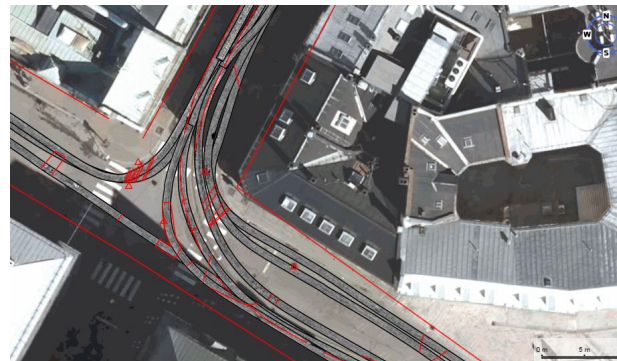
Undergrunnsprosjektet; Hva nytt ble løst?

Posisjonering i bymiljø er en utfordring

Rådata slik de er registrert;

Etter prosessering;

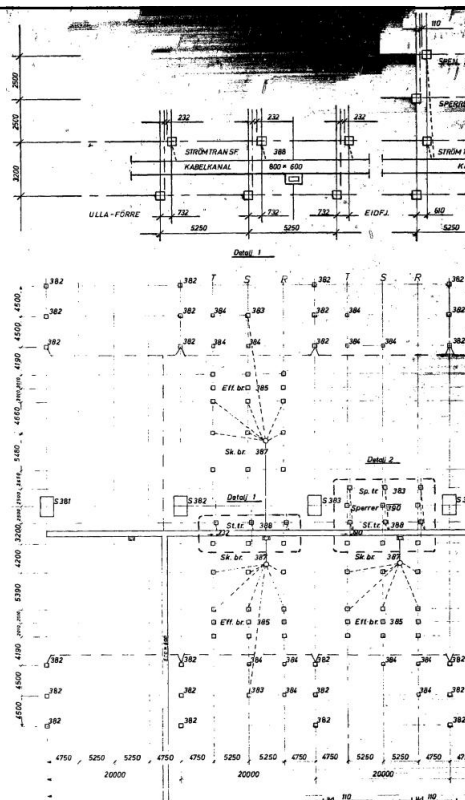
 VIANOVA

Case #2; Sylling for Statnett

Utfordringen:

- Gamle tegninger
- Ingen stedfestelse
- Planlagt utbygging
- Hvor er installasjoner?
- Innmåling med drift på anlegget (420kV)
- Uten graving

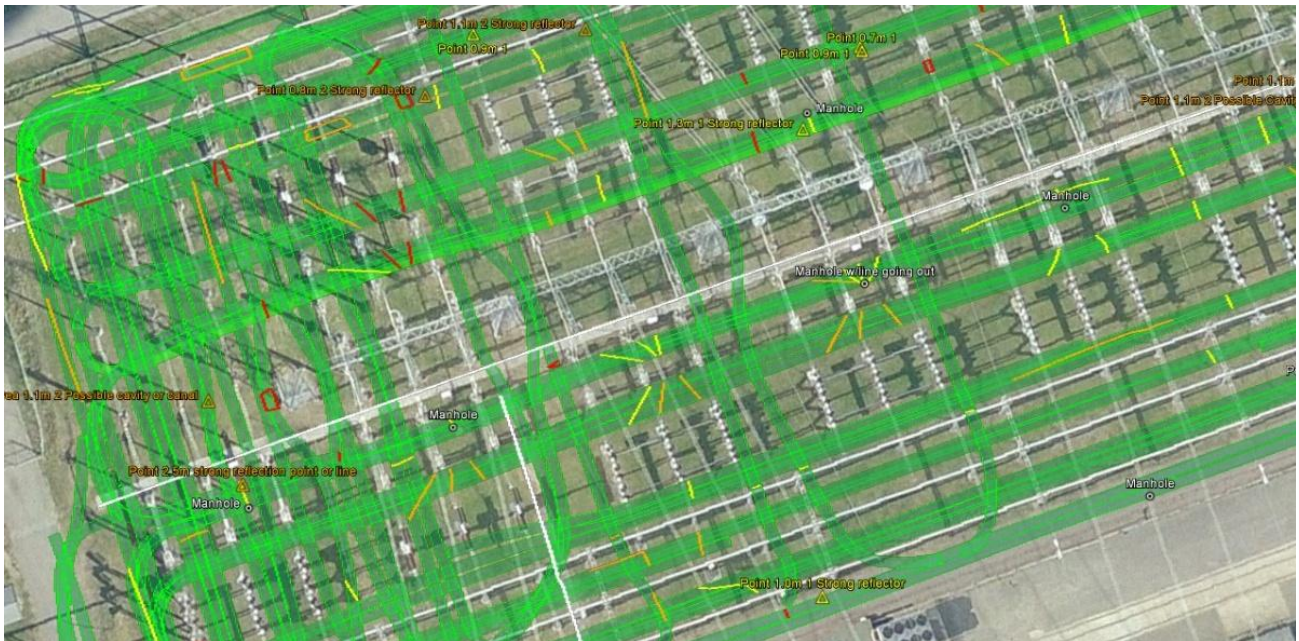
=> georadar

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Case 2; Hva fant man?

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Case 2; Hva fant man?

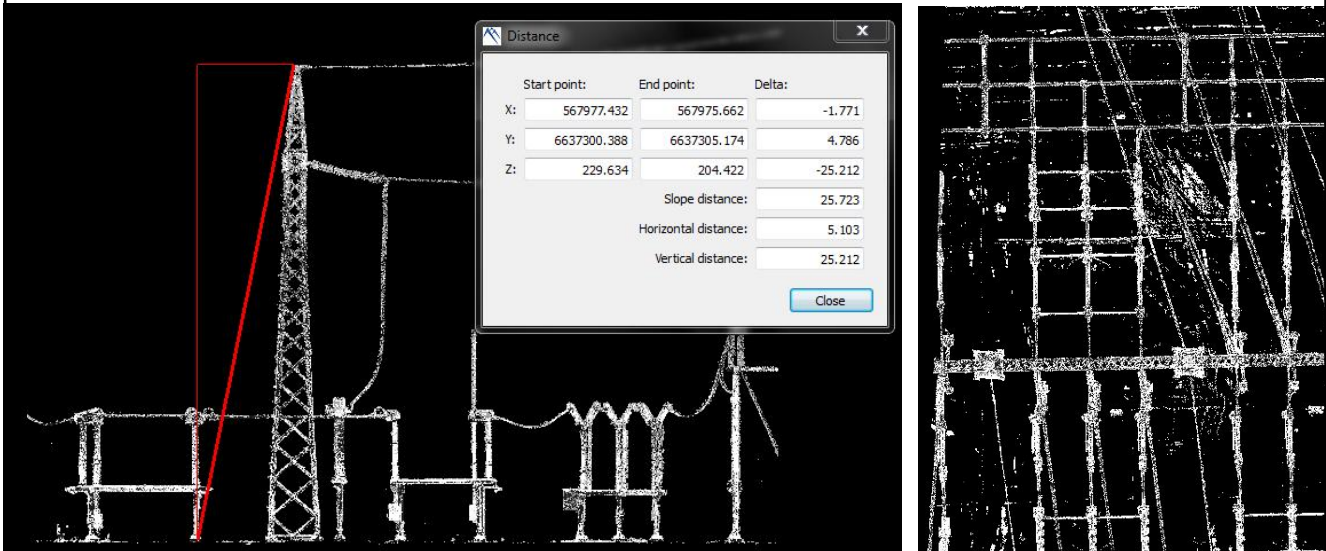

- Relativ dybde
- Klassifisert i
  - Tydelig detalj
  - Medium
  - Mindre sikker
- Punkter og linjer
- Ingen tematisering

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

Case 2; Spinn Off, 3Dmodell fra LaserSkann

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Case #3; Vegprosjekt for rehabilitering

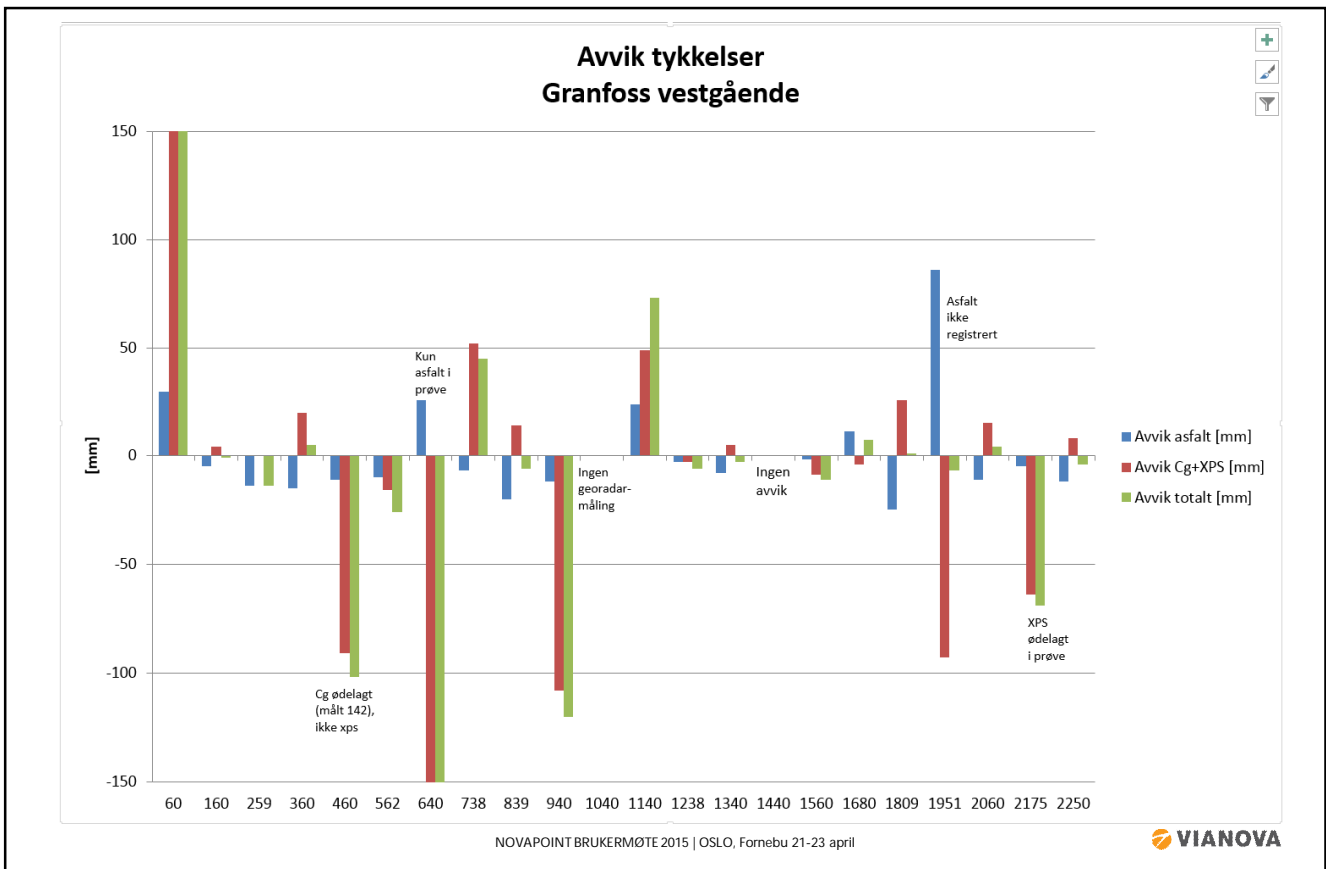
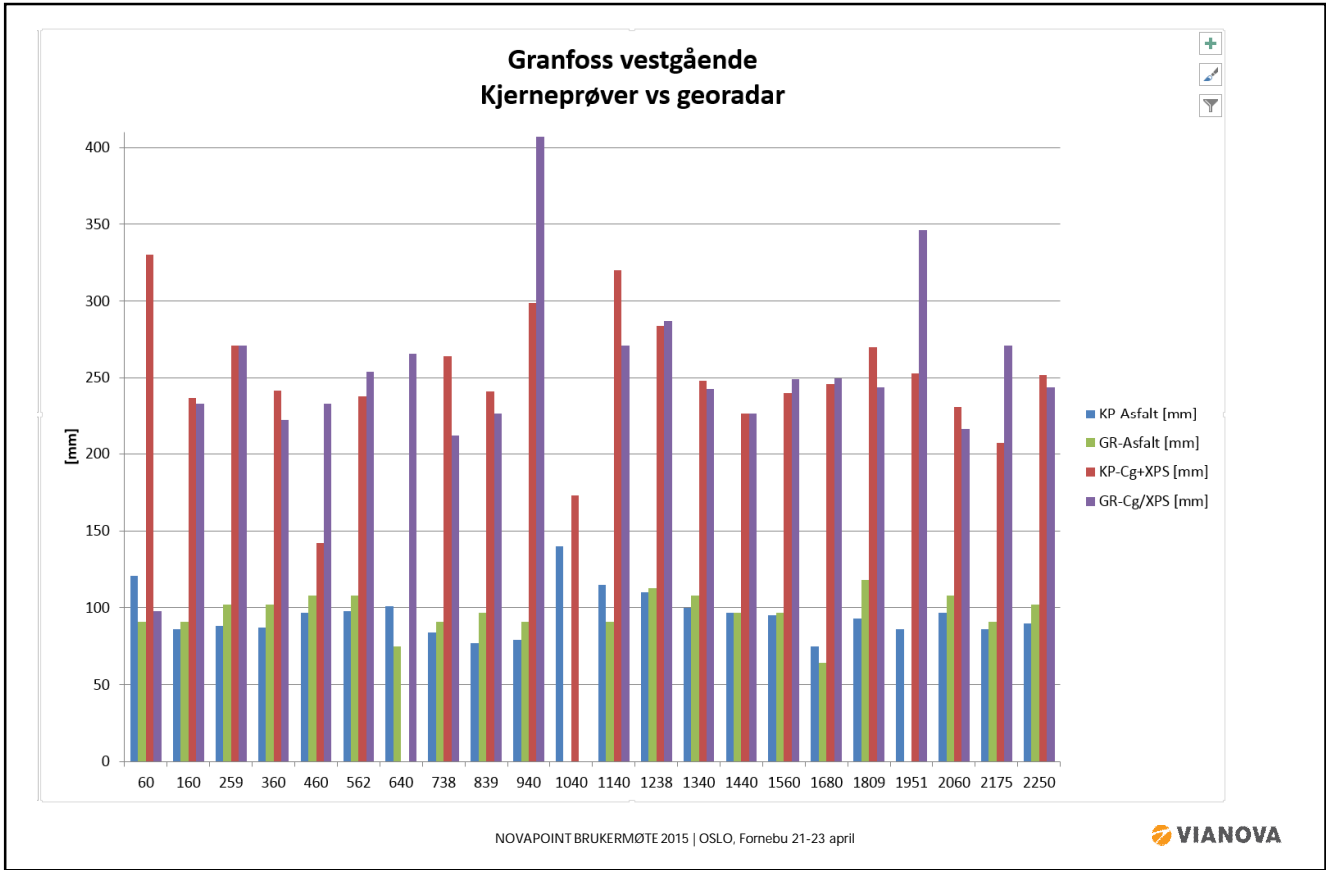
Utfordringen:

- Hvordan er vegoverbygningen i dag?
- Etterslep på veg vedlikehold
- Korrekt tiltak betinger å finne feilen i overbygningen
- Standard med Georadar i Sverige på den type problemstillinger

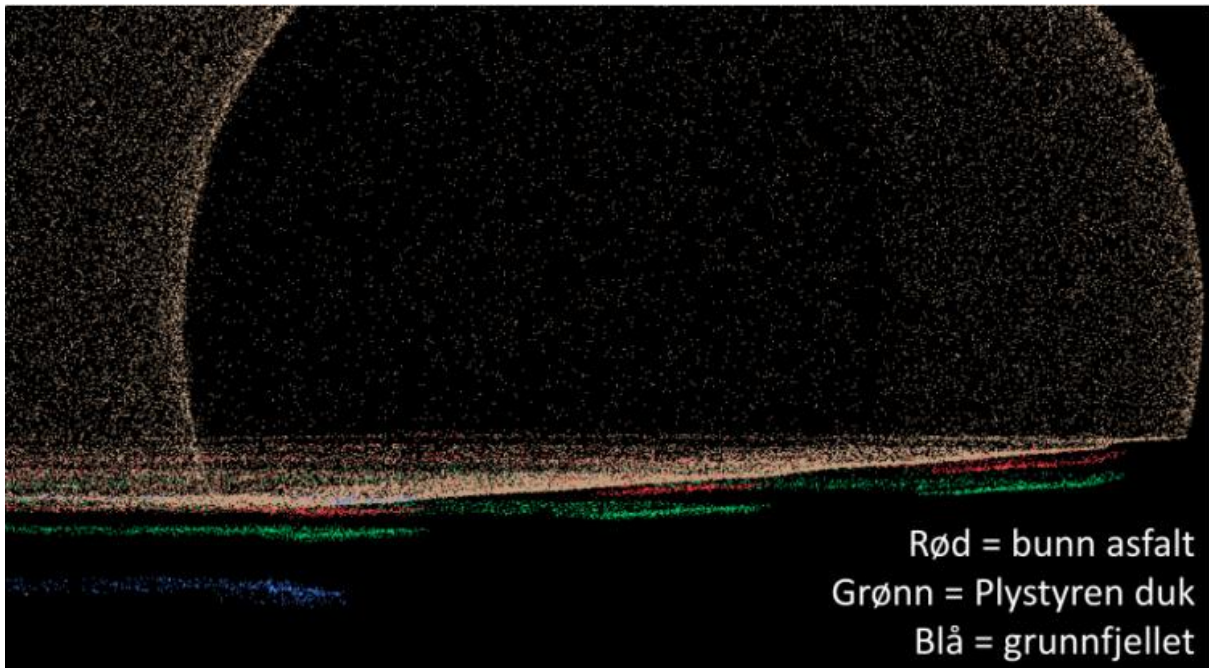

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Case 3; Hva fant man?

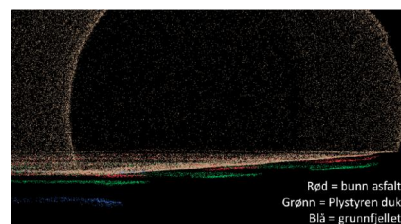
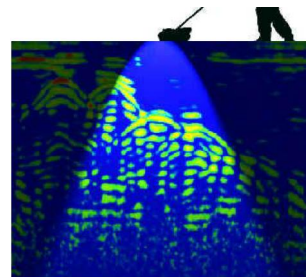

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Oppsummering

- Alternativt/Supplerende til graving/prøvetaking
- Teknologi eksistert i mange år
- Teknologien nettopp blitt «3D-moden»
- Krever mer testing/innovasjon – stort potensiale
- Samvirke oppmåler-prosjekterende

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

 VIANOVA

Spørsmål eller synspunkter?

NOVAPOINT BRUKERMØTE 2015 | OSLO, Fornebu 21-23 april

